

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

Левицької Ірини Миколаївна

на кваліфікаційну наукову працю

Го Цзюнь

«Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність обраної теми не викликає сумніву, оскільки останні події в Україні та у всьому світі засвідчили, що значущість національних культурних цінностей і традицій відіграють важливу роль у вихованні підростаючого покоління. Крім того, в контексті реформи Нової української школи професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва набула особливого сенсу. Це пов'язано з тим, що саме сформованість культурної компетентності забезпечує процес інкультурації особистості через осягнення культурних зразків, загальноприйнятих світоглядних установок, ціннісних орієнтацій, пізнання національної культури та культури інших, осмислення та розуміння мистецьких явищ тощо. На цьому і наголошує в своєму дослідженні Го Цзюнь. Той факт, що дисертаційне дослідження є частиною наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017), також свідчить про нагальність даної проблеми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше: визначено сутність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій; встановлено та обґрунтовано компонентну структуру досліджуваного феномену у вигляді динамічної цілісності просвітницько-мотиваційного, смисло-генераційного і творчо-комунікаційного компонентів; розроблено й експериментально перевірено авторську методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій; виявлено та реалізовано відповідні педагогічні умови; розроблено критерії (диспозиційно-аксіологічний, семіотико-інтерпретаційний, сигніфікаційно-дискурсивний) та відповідні показники щодо оцінювання ступеня підготовленості здобувачів вищої освіти до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Уточнено сутність понять «духовна культура», «музична культура», «музична культура школярів», «культурна компетентність».

Наукове та практичне значення дисертаційної роботи полягає у можливості використання основних положень, матеріалів і висновків дисертації у подальших наукових дослідженнях, а також для розв'язання

широкого спектру мистецьких та педагогічних завдань у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. Авторська методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій може бути застосована під час викладання навчальних курсів для здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Основні результати дисертації висвітлено у 12 публікаціях автора, з них: 3 статті в наукових фахових виданнях України, 3 – у наукових зарубіжних виданнях, 6 праць апробаційного характеру. Публікації надруковано українською, англійською та китайською мовами.

Кваліфікаційна наукова праця містить результати власних досліджень. Запозичення, цитування інших авторів здійснено коректно та мають посилання на відповідне джерело. Теоретична база дослідження сформована на основі широкого кола наукових джерел (236 найменувань) філософського, соціологічного, соціокультурного, соціально-педагогічного, психолого-педагогічного, культурологічного, мистецтвознавчого та художньо-методичного змісту. Це свідчить про обґрунтованість наукових положень дисертаційного дослідження.

Дисертація складається із анотацій, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки, основний текст викладено на 180 сторінках. Зміст і структура дослідження логічно, послідовно розкривають всі етапи науково-педагогічного пошуку, репрезентуючи в повному обсязі теоретико-методологічні засади, педагогічні умови та методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

У першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів» на основі дослідження наукових джерел окреслено смислове поле понять «культура», «компетентність». Масивний пласт наукових джерел дозволив Го Цзюнь глибоко, ґрунтовно та всебічно розкрити поняття «культурна компетентність», яка в дослідженні розглядається як інтегральний конструкт, що поєднує у собі знання про засоби, норми і традиції кодування, зберігання і трансляції культурної інформації (зокрема знання семіотичних систем вербальної, невербальної та художньої мов), уміння оцінювати таку інформацію шляхом осягнення та зіставлення її особливостей, зумовлених етнічними та соціокультурними чинниками, застосовуючи задля цього навички критичного аналізу та спираючись на відповідні ціннісні орієнтири, що, в цілому, забезпечує здатність індивіда ефективно комунікувати з інформацією та спільнотами у варіативних умовах полікультурного середовища. Проаналізовано сутнісно-структурні характеристики професійної підготовки здобувачів України та Китаю, що надало змогу Го Цзюнь визначити зміст підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів у контексті сучасного соціокультурного середовища та виявити й обґрунтувати структурні компоненти означеного феномена.

У другому розділі «Методологічні основи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій» представлено наукові підходи (компетентнісний, мультикультурний, рефлексійний, риторично-герменевтичний, міждисциплінарний та конструктивістський), принципи, педагогічні умови та методи їх реалізації у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування досліджуваного феномена. Викликає інтерес принципи, які вирізняються оригінальністю та є актуальними саме у контексті сучасного полікультурного середовища, як-от: принцип плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів; принцип активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації; принцип метасологічного осягнення соціокультурного контексту мистецького твору за допомогою актуалізації категорій етносу; принцип конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання тощо. Вказані принципи створили основу для виявлення і обґрунтування педагогічних умов, що надало змогу дисертантці в подальшому спроектувати ефективну емпіричну модель з особистісно-зорієнтованим типом побудови експериментального процесу. Цілісність та системність роботи у форматі окресленої моделі забезпечувалися завдяки обґрунтованості мети педагогічного процесу, методологічних підходів, принципів, педагогічних умов, етапів формувального експерименту, засобів, форм і методів роботи, компонентів сформованості досліджуваного феномену.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка методики підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій» представлено дослідно-експериментальну програму перевірки ефективності розробленої методики, результати діагностичного обстеження, перебіг та результати формувального етапу дослідження. Слід засвідчити високий рівень теоретичного узагальнення представленої системи критеріїв та показників, змістовність і ґрунтовність викладення рівневої характеристики досліджуваного феномену. Заслуговує на увагу методи діагностування кожного з критеріїв.

Експериментальна робота здійснювалася у ході поетапного впровадження авторської методики: ціннісно-орієнтовного, гносеологічно-накопичувального, творчо-самостійного етапів. Кожний з означених етапів має свій зміст і методику вирішення поставлених завдань. Заслуговують на схвалення запропоновані авторкою форми, методи, засоби і технології реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів, як-от: технологія-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому процесі; технологія формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту; технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі тощо.

Заключні висновки свідчать, що Го Цзюнь успішно розв'язала всі завдання, поставлені на початку експериментального дослідження. Виконане

нею дослідження – це цілісна, оригінальна наукова робота, що відзначається логікою викладання і обґрунтованістю основних результатів дослідження.

Отже, в роботі розв'язано важливі, актуальні для сучасного суспільства, зокрема мистецько-педагогічної освіти; має теоретичне і практичне значення для підготовки вчителів музичного мистецтва, що в сукупності дає можливість вирішити конкретне наукове завдання – створення ефективної системи підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва. Авторкою вирішено всі завдання дослідження, теоретичні положення і твердження є переконливими, науково обґрунтованими та вдало презентованими відповідними статистичними даними.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Го Цзюнь, вважаємо за необхідне висловити деякі побажання і рекомендації:

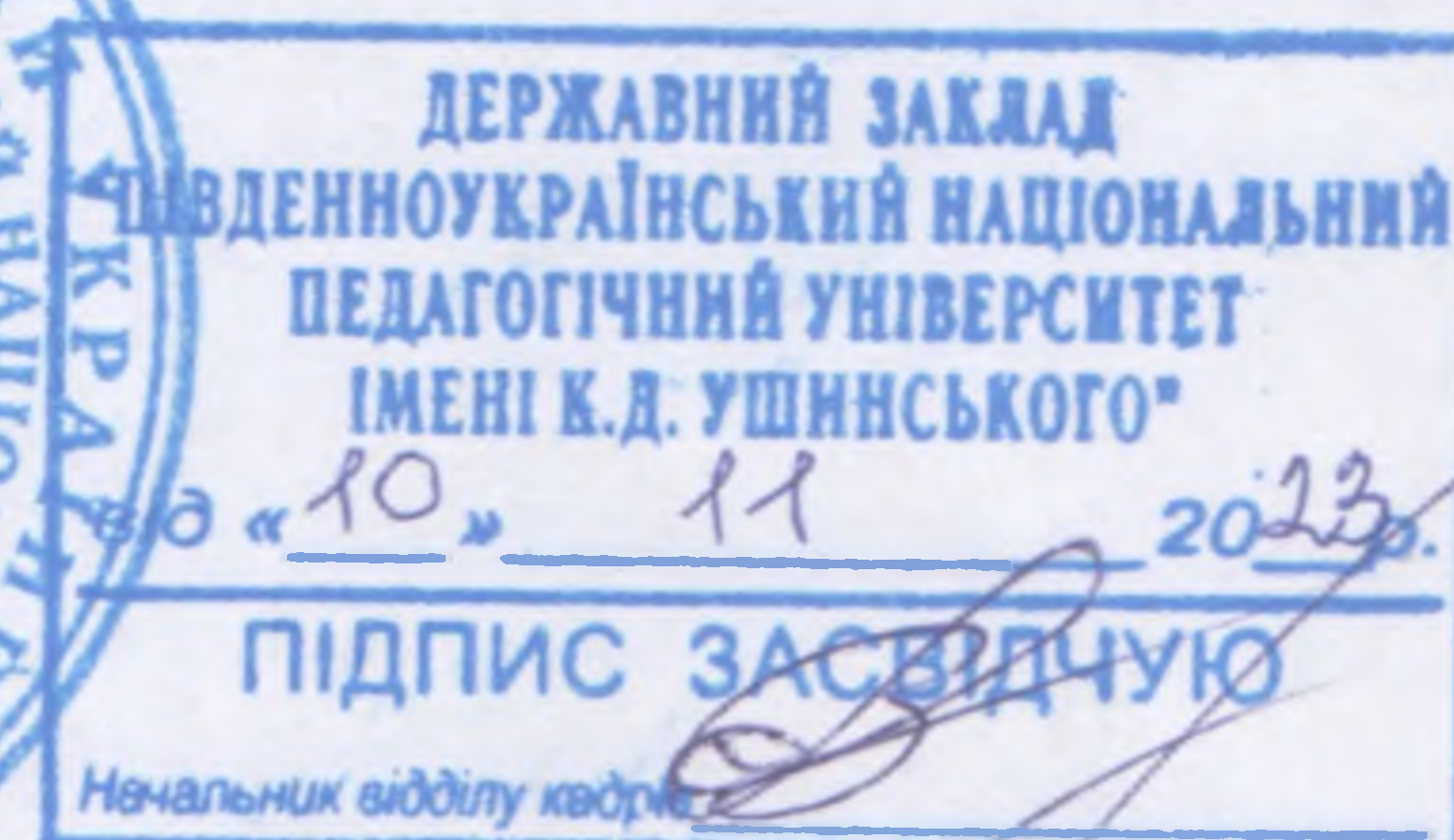
1. У дослідженні своєчасно актуалізовано категорію «школярі «Альфа»-генерації». Разом з тим, незрозумілим залишається, на які концептуальні положення спирається авторка при визначенні характерологічних особливостей дітей покоління «Альфа» в реаліях сьогодення. Це потребує пояснення.

2. У підрозділі 1.2. дисертаційного дослідження представлено сутнісно-структурну характеристику підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва. Робота значно виграла б, якби авторка здійснила порівняльний аналіз змісту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва КНР та України.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки рецензованої кваліфікаційної наукової праці.

Вважаємо, що представлена дисертаційна робота за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю, отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях відповідає чинним вимогам п.п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Го Цзюнь, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри
музично-інструментальної підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»



Ірина ЛЕВИЦЬКА